

„Njezin svećenik.,“

Minulog srpnja zaređen je poddakonom. Nekoliko dana pred lurdski euharistički kongres njegova mi sestra pisa:

„Ivo je učinio odlučni korak. Sav sja od radosti, a ja još više. On se nada, da će biti đakon o Božiću, a svećenik u srpnju 1915. Ja već sanjam, kako ćemo urediti stan; mi ćemo, razumije se, stanovati zajedno. Bože, kako ćemo biti sretni! . . .“

Kako to srcu godi namjeriti se na sretnu ljude! Spominjem se, da sam spremajući pismo gđice Marte B. časak stao i gledao u mislima sreću tih dvaju odabranih bića, koja su bila stvorena jedno za drugo.

Kad im je majka umrla još jako mlada, ona je, starija sestra, uzela ulogu majke i odgojila malog si brata. Taj je sa devet godina bio umjetnik na klaviru: imao je vanredan dar za glazbu, a k tomu je živo učio pod vodstvom svog oca, kapelnika katedralke u V. . . . Trebalo je vidjeti, kako su mu sitni prstići prebirali tipke! Činio je to tako lako i sigurno, tako mekano i dražesno, da su slušatelji šaptali: „Pravi pravcati mali Mozart!“ Svi proricaahu mladanom glazbeniku sjajnu budućnost.

No ako je dobro svirao, pjevao je još bolje. Kad bi se u katedrali na blagdane pojavio u ministrantskom ruhu, plavokos i ljepušast, kraj orgulja, gdje je sjedio otac, šapat bi prhnuo redovima vjernika: „On će pjevati! On će pjevati!“

Stojeći uspravno s notama u ruci, pjevao bi očiju upravljenih gore u modre i šarene prozore. Glas mu bijaše čist i kristalan, a izražaj tako ljubak i naravan, upravo nebeski, da bi začarao sve, koji ga slušahu, pa bi mnogi rekao: „U toga je djeteta anđeoski glas.“

Sestra bi međutim klečala u sjeni kojeg stupa i potihom molila:
— Moj Bože, ti znaš najdražu mi želju: neka taj anđeoski glas pjeva tu dolje samo tebi. . . .

*

I Bog ju usliša. Otac bješe umro, piano zamuknuo, a Ivica goreći žarom prve pričesti odrekao se ispita konservatorijskih i otišao u dječjačko sjemenište.

Sad sestra postade učiteljica glasovira. Imutak im bijaše čedan, a školanje će Ivičino biti skupo. Junački se Marta dade na posao. I ako tanka zdravlja, stasa nešto nakriva i malko hroma, nije se nimalo ustručavala da prigrlji teški i mučni život privatne učiteljice.

— Moj je posao sasvim neugledan, priznade mi ona jednog dana. Ja nisam daleko dotjerala u muzici, pa mi povjeravaju samo početnike. . . . Koliko se hoće strpljivosti da slušaš krive note od jutra do mraka! . . .

No doda s posmjehom:

— Za Ivicu je! . . . I ja sam gotova da podnesem još i teže

muke, samo da ostvarim san, koji je radost, ponos i okrepa mojeg života: imati „svog svećenika“!

Pa kad sam je korio, što odviše odnemačuje zdravlje, ona će se našaliti:

— Kad Ivica bude svećenik, dakako ne ću više poučavati. No onda ću već biti stara reumatička djevojka, sposobna još samo da mu vodim kućanstvo.

Ah, kakvo li bi to bilo kućanstvo velečasnog Ivana! Četiri ili pet prostorija u kojoj staroj kući predgrađa, bijeli zastori, blistavo pokućstvo, umjetničke slike ili fotografije lijepih katedrala... Čedna ponutrica, kojoj bi ozbiljnu jednostavnost ublaživao diskretan ali jak dah umjetnosti. Pređočite si na pisaćem stolu propelo kraj nova posušila i svježje tinte, koja poziva na pisanje; papir i spise pomno svrstane u dubokim ladicama, a nedaleko pretinaca kratih knjigama otvoren harmonij ispod lijepe kopije Gospine slike Rafaelove ili nartra Sv. Cecilije Carla Dolcia.

Tako je volio glazbu taj abbé Ivan! Vidim ga još, plamena oka, kako mu s čela sijeva zanos, dok mi je s rijetkim uvjerenjem za njegovo doba tumačio teoriju religiozne umjetnosti i svoje misli o ljepotama liturgije. Kako se zanosio, kad bi stao da govori o pitanju korala ili uzeo u zvijezde kovati umjetničko nadahnuće Josquina des Prés pa genij Palestrinin! I taj se sanjar prometnuo u čovjeka od akcije, apostola. Htio je da širi svoje ideje riječju i perom, da osnuje školu za crkveno pjevanje...

Vidite, ponavljao bi, ako je mnogim dobrim kršćanima služba Božja predugačka i dosadna, to je otud, što ne poznaju krasota naše katoličke liturgije. Valja se dugo njome hraniti da si asimiliráš njezinu srčiku!... Red je da vjernike liturgički uzgojimo. Mi ćemo zasukati rukave...

Planuo rat... Nisam znao, što bi od mladoga pođakona, kad li prvih dana studenoga otvorim novine i naidem na ove retke:

Abbé Ivan B., bogoslov v. . . ske biskupije, pješački poručnik, pao na polju časti kod Arrasa, dok je u kiši taneta dizao svog teško ranjenog kapetana.

Bolni mi se poklik ote iz grudi:

— Jадna djevojka!...

I kroz nekoliko dana svakud me pratila pomisao na beskrajnu nesreću te zlatne duše i tako me se uhvatila, da mi srce nije nimalo reagiralo na užase i strahote prvih ratnih mjeseci:

— Ivan je mrtav!... Ivan, to jest sva njezina radost i jedini razlog njenu životu...

Tri sedmice iza toga čekao sam „Metro“) na quaiu postaje Saint-Placide, kad ju ugledam zastrtu gustom žalobnom koprenom. Na blijedom, opalom licu odražavaše se neiskazana bol. Ja pohitjeh k njoj i pružih joj ruke:

— Vi zar u Parizu?

*) Skraćeno „Metropolitain“, a to označuje podzemnu električnu željeznicu parisku.

— Jest . . . Moram da uredim neke poslove. Sutra odlazim.
— Zašto odlazite tako naglo? Kako bi vaša stara prijateljica H. bila sretna, da može biti uz vas u tim časovima velike žalosti. . .

— Ma . . . nisam slobodna. Sutra navečer imam tri sata poučavanja. Moji najbolji đaci!

— Šta to velite? . . . Zar još poučavate u glazbi?

Tanka rumen oblije joj izmorena lica:

— O, znam, šta ćete mi reći: malo treba ženi, koja je sama. Sada, kad nema Ivana, moja će mala renta dostajati. . . Meni nije treba raditi za svoje uzdržavanje.

— Vama nada sve treba odmora. Šta ćete se baviti poslom, koji vam se nije nikad milio. . . !

Ona se blago nasmiješi:

— Moje slabe noge nisu posve uzete, a što se tiče krivih nota, ja ću napokon i tomu obiknuti. A zapravo ja još moram da radim. . . .

Nehote mi izmače poklik:

— Za koga?

Ona mi ravno pogleda u oči:

— Za Ivanova zamjenika!

I onda će tišim glasom, očito zbunjena, što je toliko rekla pa sad mora da sve protumači:

— Znaite, kad sam saznala, da je pao, u prvi mi je mah bilo da poludim . . . ; poslije mi je dragi mališ izmolio milost, da mi se pamet prosvijetlila, a srce smirilo. . . Jasno sam vidjela, da on od mene očekuje još nešto. . . Moj život još nije polučio svoje svrhe. Još mi je ispuniti jedno djelo.

— Pa što ste učinili? priupitam potresen u dnu duše.

— Pošla sam ravnatelju bogoslovnog sjemeništa pa sam mu rekla: Dobro poznam svog Ivana; ako je zarad čega žalio kad je umirao, onda je svakako žalio, što odlazi prerano, prije nego li je mogao da služi Bogu u svećeničkom staležu. Čega on nije mogao da čini, to treba da drugi izvrši, i ja sam eto odlučila da uzdržavam jednog siromašnog bogoslova. I tako će Ivan imati zamjenika, a ja svog svećenika.

*

Da nadovežem nekoliko riječi na pripovijedanje odličnog francuskog pisca Jean Vézera. Katolički je dio hrvatskoga naroda u teškoj krizi. Koji je glavni i najdublji uzrok toj krizi? Da to ne pitam sada, pošto su štovani čitatelji „Života“ pročitali Vézereovu crticu, siguran sam, da bi možda tek jedan od stotine pogodio pravi odgovor, a sada će svak lako uslutiti glavni i najdublji uzrok teškog vjerskog stanja hrvatskoga naroda: nestašica svećenstva. *Uzgajanje dobroga svećenstva najvažnija je zadaća i najsvetija dužnost svih, koji se ponose katoličkim imenom i žele privedi vječnoj i vremenitoj sreći svoj teško iskušani narod.* Crkva danas nema toliko sredstava,

da može dati u sjemeništima svim kandidatima besplatnu opskrbu.

U drugu ruku ima dobrih mladića, kojima je najvruća želja da se posvete Bogu u službi oltara, ali nemaju toliko sredstava, koliko se danas hoće za školanje, pa prijeti opasnost, da će morati ostaviti škole. Kolika šteta za Crkvu Božju! Ne bi li se među čitateljima „Života“ našlo požrtvovnih ljudi, koji bi mjesečnim prinosima pomogli po jednom mladiću do oltarske službe? Tko je katolik, na djelo!

M. V.

Mineralogijski prvaci prema vjeri.

Miroslav Vanino D. I.

U prijašnjim smo brojevima ovoga časopisa dokazali za prvake nekih grana prirodnih znanosti, da su bili odriješiti protivnici materijalizma i ateizma, pače da su velikom većinom bili uvjereni kršćani. Sad ćemo ogledati u tom pogledu prvake na području mineralogije.

Do prave se znanosti mineralogija uspela istom u XVIII. vijeku. Temelje joj udariše tri učenjaka, tri uvjereni kršćanina: Werner, Haüy i Fuchs.

Abraham Werner (1750 — 1817) objelodanio je sa 24 godine odlično djelo „Von äusserlichen Kennzeichen der Fossilien“ (1774). Domala stvorio on mineralogijsku nomenklaturu i odijeli mineralogiju od geologije pa joj dade osobnu egzistenciju. Više negoli svojim spisima utjecao je na napredak mineralogije izvrsnim predavanjima, pa su njegovi učenici, koje je umio da zanese za ovu struku, obišli gotovo čitav svijet, od Sibirije do Mehika, od Vezuva do Cordillera. — Renat Haüy*) (1743 — 1822) bio je katolički svećenik. Za njega veli znameniti učenjak Lapparent da je podigao onu tako jednostavnu a veličanstvenu zgradu kristalografije. Učeni Mallard sudi o njemu ovako: „Kristalografijsku je znanost s temelja stvorio genij Haüyev, a zadaća je nasljednika njegovih bila tek to, da usavrše u pojedinostima njegovo djelo. Nijedna druga grana ljudskoga znanja nije u tolikom stepenu djelo jednoga čovjeka.“ I dok ga s pravom nazivlju „zakonošom kristalografije“, on je otvorio put znanstvenom istraživanju mineralogije, pa se sve, što se polučilo na tom području, osniva na racionalnoj primjeni načela, što ih je otkrio. Nije onda čudo, što su ga francuski učenjaci uvelike štovali, a slava mu se pronijela Evropom, pa je bio član svih evropskih akademija. Mnogo su slavi njegovoj pridonijela vrsna mu djela, napose znameniti „Traité de cristallographie“ (1822). Kraj svega živog znanstvenog rada i svjetske slave, za kojom nije išao, ostao je vazda ponizan i bogoljuban svećenik, pa ga je francuska revolucija zbog njegove nepokolebive vjernosti Crkvi bacila u tamnicu, i nije puno falilo, pa bi bio svoju svećeničku vjernost zapečatio mučeničkom smrću.

*) Brat njegov Valentin († 1822) izumio je obuku sljepaca pomoću reljefnih slova, osnovao prvi sljepački zavod, a potakao osnutak sličnih zavoda u Njemačkoj, Rusiji. . . .